

Durant la Dictadura del general Primo de Ribera (1923-29) es va intentar implantar el sometent arreu de l'Estat espanyol, però no va acabar de guanyar adeptes tret de Catalunya, d'on era originari aquesta guàrdia. A l'arxiu del Jutjat de Pau de Boadella es conserva una carta que duu el segell del cos de sometents de Boadella de color vermell i amb l'escrit que diu:

"Sometent Armat de Boadella. Pau, Pau y Sempre Pau".

Segell dels sometents de Boadella

Aquesta carta fa referència a un robatori que es va produir a la casa de can Matildo i de l'actuació dels sometents, diu així:

"Tengo el honor de poner en conocimiento de V. que a la una de la noche a la voz de ladrones han salido con dos parejas del Cuerpo y el subcabo del mismo el cual entraron en la casa denominada casa Matildo, encontrando una ventana violada con una palanqueta forzada y hecha astillas declarando los dueños que se habían llevado quince pesetas y debido a la oscuridad de la noche se hicieron varias precauciones no pudiendo dar alcance de ningun resultado. Lo que comunico a V. para su conocimiento y efectos que proceden.

Dios guarde a V. muchos años.

Boadella, 19 Noviembre 1923.

El Cabo de Distrito

Miguel Marcé

Sr. Juez Municipal del Pueblo de Boadella."

Així sabem que a principis dels anys vint del segle XX el cap de sometents era Miquel Marcé de can Miquel.

En aquells anys també fou "cabo" del sometent de Boadella Josep Valls Fita, que feia de centraler de la central hidroelèctrica del Molí. També hi havia "subcabos" i els escoltes de bandera del cos de sometents. Cada cos de sometents tenia la seva bandera i en concret la dels sometents de Boadella surt documentada en un article de *La Vanguardia* del 3 de febrer de 1925 referent a la manifestació patriòtica que s'havia fet a Barcelona en homenatge al rei Alfons XIII. La representació de Girona comptava, entre altres autoritats i veïns d'aquella demarcació, amb : "(...) Las banderas de los somatenes de la provincia recordando entre ellas las de Figueras, Cadaqués, Navata, Cabanas, Lladó, Garrigàs, Darnius, Campmany, Massanet, Castelló d'Ampurias, Vilassà, Agullana, Fortià, Palau, Vilabertran, Santa Leocadia, Boadella y Torroella de Fluvià."

Durant els anys vint del segle XX els sometents de Boadella varen apressar un tal Manel que havia robat al mas Joer.

Primo de Rivera va estendre el sometent per tot el territori estatal naixent l'anomenat "Somatén Armado Nacional". Podien formar-ne part tots els homes útils majors de 23 anys de "reconeguda moralitat, amb professió o ofici en les localitats on visquessin".

Es va organitzar per Capitanies Generals, essent els seus titulars els caps màxims, i els efectius, generals de brigada. Es va adoptar el model català, amb caps i oficials de l'exèrcit en els comandaments intermedis.

Els sometents normals utilitzaven armes llargues, sense precisar tipus ni model, de la seva propietat, i els "cabos" i "subcabos", armes curtes. Foren considerats agents de l'autoritat quan estaven de servei i força armada en cas de declarar-se l'estat de guerra.